

Vulkán Nap az ELTE FFI Kőzettan-Geokémiai tanszéken - 2009

a program az InfoPark Alapítvány, valamint az NKTH Mecenatúra pályázat anyagi támogatásával valósult meg.

szervező: Dr. Harangi Szabolcs, tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE Kőzettan-Geokémiai Tanszék (szabolcs.harangi@geology.elte.hu)

közreműködők: Dr. Harangi Szabolcs, Dr. Józsa Sándor, Kiss Balázs, Sági Tamás, Klébesz Rita, Jankovics Éva, Zachary Dóra, Németh Gabriella

Látogatók száma: kb. 350!

A programot négy helyszínen bonyolítottuk le a Kőzettan-Geokémiai Tanszék területén 2009. szeptember 25-én 13 órától este 20 óráig.

regisztrációs pult

Programok:

Az ún. „Kilauea-teremben” Öveges professzor szellemében vulkánkísérletek várták az érdeklődőket: „Robban vagy ömlik” címmel mutattuk be, hogyan és miért folyik ki a láva a tűzhányókból, miért robban a magma és hoz létre lávatűzijátékot vagy gomolygó hamufelhőt? Mindezt egyszerű, játékos kísérletekkel illusztráltuk. A programok folyamatosan zajlottak, szünet nélkül, 45 perces, sok esetben 30 perces időközönként. Az előzetes regisztráció során már az összes hely elkelt. Tíz alkalommal mutattuk be a kísérletekkel tarkított előadást, átlagosan 20-22 látogatóval, ami azt jelenti, hogy csak ezt a programunkat több mint 200-an látták!

Képek az előadásokból:

*robbanásos vulkánkitörés és lávaöntés
az ELTE Közzettan-Geokémiai tanszéken!*

teljes a figyelem, a vulkánkitörés megindult!...

...zajlik a robbanásos kitörés és végül létrejött egy kis vulkáni kúp!

Akik pedig ebben közreműködtek:

háttérben készül a lávató

így néz ki a magma a robbanás előtt

készülnek a vulkán kísérletek!

Az ún. „Etna-teremben” volt a *Vulkánjátsszóház*. Itt elsősorban a gyerekek találtak kedvükre valót. Legnagyobb sikere ismét a gyurmából történő vulkánépítésnek volt, de megint sok szép vulkán festmény és gyöngyvulkán is készült. A különböző nehézségi fokozatú vulkánpuzzle is próbára tette a gyerekek és felnőttek képességeit:

Az ún. „Merapi-teremben” egész nap nagy nyüzsgés volt, programjaink folyamatosan, szünet nélkül zajlottak. „Fogjad meg, majd nézz bele a lávaközetbe, érintsd meg a földköpeny kőzetét!” című programunkon bárki megfoghatott egy néhány éve megszilárdult lávaközetet, egy pusztító izzó-felhő pehelykönnyű horzsakövét és a földköpeny kőzetét. Lehetett készíteni mikroszkópos kőzetpreparátumot: mindössze 30 mikrométer vastagságú kőzetlemez kellett gyártani. A mikroszkópban pedig előbukkant a kőzetek színes belső világa!

nézzed, fogjad, figyeld!

Végül, a negyedik helyszínen, az ún. „Unzen-teremben” egész nap előadások mentek, amelyeket dr. Harangi Szabolcs tartott. Három téma, mindegyik két alkalommal került terítékre: „*Vulkánkitörések mozifilmeken: képzelet vagy valóság?*” Hátborzongató menekülés a száguldó izzófelhő elől, lávaömlés Los Angeles közepén, szupervulkáni kitörés Maci Laci otthonában, a Yellowstone parkban – Amerika romokban – képzelet vagy valóság mindez? A vulkánkitörések, mint természeti katasztrófák gyakran szerepelnek a mozivásznakon. Segítenek-e ezek megérteni a természeti folyamatokat vagy tévútra vezetnek a nézőket? Az előadások során kielemeztük néhány jól ismert film (pl. Dante pokla, A Tűzhányó) képsorát és megvilágítottuk a filmek hátterét. Mennyi bennük a valóság vagy képzelet az egész? Sok kérdés elhangzott, sok érdekes téma asztalra került. A második előadás szinté nagy érdeklődést kapott: „*A karibi paradicsomtól a szürke „Pompeji”-ig*” címmel David Lea dokumentumfilmjében feltárult az, hogyan válik egy egykori tündérsziget, a turisták álma szürke hamuvá. Az egyik karibi gyöngyszemre, Montserrat szigetére utaztunk. Bár a sziget egy vulkáni szigetív tagja, vulkánkitörés a sziget benépesülése óta, azaz több száz éve nem volt. 1995-ben aztán megváltozott minden... Plymouth, a sziget egykori fővárosa, mint 79-ben Pompeji, nyakig vulkáni hamuval borítva, az egykori reptér használhatatlan. Mi történt itt? Mi ebből a tanulság? Hol lesz a következő hasonló esemény? Hogyan élhető meg egy vulkáni kitörés a századfordulón? Mi történik, ha egy ilyen esemény nem egy csendes karibi szigeten, hanem egy sűrűn, többszázezren lakott területen zajlik? Erről beszélgettünk az érdeklődőkkel. Végül a harmadik előadás is sokak érdeklődését felkeltette: „*Vulkánkitörés Európa szívében vagy akár a Kárpát-medencében?*” Az előadás első részében Európa nyugodtan tűnő területein jártunk, mint Massif Central Franciaországban, Eifel Németországban – mind-mind olyan terület, ahol számíthatunk még vulkánkitörésre a jövőben! Végül pedig a Kárpátok ívéhez jutottunk. Mi az esélye annak, hogy ezeken a nyugodtan tűnő területeken a jövőben vulkáni kitörés zajlik? Bepillantást engedünk egy folyó tudományos kutatásba, ami a Szent-Anna tavat magába foglaló Csomád vulkáni működését kutatja. Hogyan rekonstruáljuk a vulkán alatti magmakamrát, az ott zajló folyamatokat? Elhangzott a zöldamfíbol tanulságos története. Az előadásokon résztvevők pedig egy új ismerettel gazdagodva igyekeztek egy következő programra!

